

Priloga 4: PROGRAM JAVNE SLUŽBE V VINOGRADNIŠTVU

1 PREDNOSTNE USMERITVE

Prednostne usmeritve javne službe v vinogradništvu so:

1. selekcija vinske trte v vinorodni deželi Primorska;
2. selekcija vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje;
3. zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte v vinorodni deželi Primorska;
4. zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte v vinorodni deželi Podravje in Posavje;
5. introdukcija vinske trte v vinorodnih deželah Primorska, Podravje in Posavje;
6. tehnologije pridelave vinske trte v vinorodnih deželah Primorska, Podravje in Posavje.

2 PODROBNEJŠE NALOGE V VINOGRADNIŠTVU

2.1 Selekcija vinske trte

Cilji:

1. izvedba pozitivne množične selekcije; ohranjanje starih lokalnih sort in njihovo prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti;
2. revitalizacija nekaterih lokalnih sort vinske trte z namenom ponuditi vino z zaščitenim geografskim poreklom (ZGP) s poudarjeno identiteto vinorodnega okoliša;
3. pridobivanje matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje;
4. pridobivanje nadpovprečnih matičnih trt – predklonskih kandidatov za klonsko selekcijo;
5. izvedba klonske selekcije;
6. pridobivanje novih potrjenih klonov sort vinske trte;
7. pridobivanja zdravega in kakovostnega sadilnega materiala vinske trte (*Vitis vinifera*);
8. prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in k prilagajanju podnebnim spremembam;
9. dopolnjevanje sortnega seznama in trsnega izbora.

2.1.1 Pozitivna množična selekcija vinske trte

Cilji:

- izbira matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje;
- izbira nadpovprečnih matičnih trt (elit) – predklonskih kandidatov za nadaljevalno klonsko selekcijo;
- ohranjanje starih lokalnih sort, varstvo biotske raznovrstnosti;
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in k prilagajanju podnebnim spremembam;
- prispevanje k trajnostnemu upravljanju naravnih virov, kot so voda, tla in zrak.

Podrobnejše naloge:

- pregled terena in izbor vinogradov;
- vzdrževanje kolekcijskih nasadov za ohranjanje starih lokalnih sort;
- postopki selekcije (vizualno opazovanje, spremljanje občutljivosti za bolezni, škodljivce in ekstremne okoljske razmere);
- križanje za pridobivanje slovenskih tolerantnih sort vinske trte, predvsem tolerantnih potomcev pomembnejših sort na državni ravni (toleranten 'Šipon', 'Malvazija', 'Rebula' in tako naprej).

Metode dela:

Pozitivna množična selekcija se izvaja po metodi, določeni s pravilnikom, ki ureja trženje materiala za vegetativno razmnoževanje trte.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje;
- število nadpovprečnih matičnih trt – predklonskih kandidatov, ki se vključijo v klonsko selekcijo;
- število vzdrževanih kolekcijskih nasadov, posajenih s starimi lokalnimi sortami in namiznimi tolerantnimi sortami.

2.1.2 Klonska selekcija vinske trte**Cilji:**

- novi potrjeni kloni žlahtnih sort vinske trte in sort podlag;
- vključitev novih klonov sort in podlag na seznam uradno potrjenih klonov;
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in k prilagajanju podnebnim spremembam;
- prispevanje k trajnostnemu upravljanju naravnih virov (voda, tla, zrak);
- krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti.

Podrobnejše naloge:

- pregled terena ter izbor sort, klonov in podlag;
- vzdrževanje selekcijsko kolekcijskih nasadov za izbiro novih klonov in podlag;
- vzdrževanje klonskih kandidatov v repozitoriju;
- nadaljevanje dela na klonski selekciji (morfološka opazovanja z deskriptorji, spremljanje občutljivosti za bolezni, škodljivce in ekstremne okoljske razmere, testiranje na bolezni in škodljivce, spremljanje fenofaz pri rastlinah kandidatkah za nov klon, meritve, analize, mikroviniifikacije in drugo);
- vpis novih klonov na seznam uradno potrjenih klonov in saditev novih klonov v kolekcijski vinograd.

Metode dela:

Za klonsko selekcijo vinske trte se uporabljajo metode, ki jih izvajalec opredeli v letnem programu dela.

Kazalnika za doseganje ciljev:

- število novih potrjenih klonov sort in podlag vinske trte;
- število vpisanih klonov sort in podlag na sortni seznam.

2.2 Introdukcija vinske trte**Cilji:**

1. izbor novih sort za dopolnitev trsnega izbora vinskih sort (na primer zaradi večje odpornosti proti peronospori, oidiju ali drugim gospodarsko pomembnim boleznim trte oziroma za doseganje boljše kakovosti ali dopolnitve tržne ponudbe naših vin);
2. izbor novih doma pridobljenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, s ciljem doseganja boljše kakovosti in izenačene rodnosti, večje vsebnosti aromatičnih in polifenolnih spojin v vinu ter večje tolerantnosti za bolezni in škodljivce trte (na primer na grozdno gnilobo);
3. izbor podlag za vinsko trto, ki so tolerantnejše za bolezni in škodljivce (na primer trsno uš, nematode, bakterijske bolezni in fitoplazme), abiotične stresne razmere (na primer sušo) ali ki so fiziološko ustrežnejše našim sortam vinske trte;
4. izbor novih odpornih sort (medvrstnih križancev) vinske trte, ki se lahko pridelujejo z zmanjšano uporabo zaščitnih sredstev;
5. izbor novih sort namiznega grozdja za uvajanje v pridelavo;
6. prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in k prilagajanju podnebnim spremembam;
7. prispevanje k trajnostnemu upravljanju naravnih virov (voda, tla, zrak);
8. krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti.

Podrobnejše naloge:

Preizkušanje, pridobivanje podatkov in uvajanje zanimivih tujih in lokalnih sort, klonov in podlag vinske trte v pridelavo, da bi dosegli v naših okoljskih razmerah gospodarno pridelavo in izboljšanje ponudbe grozdja in vin, ter uvajanje odpornih vinskih sort, ki so tolerantnejše za gospodarsko pomembne bolezni in stresne rastne razmere.

Metode dela:

Za introdukcijo vinske trte in ugotavljanje njene vrednosti za pridelavo, vključno z lastnostmi in tehnologijami, ki jih je treba pri posamezni sorti vinske trte preveriti, se uporabljajo metode, ki se opredelijo v letnem programu dela, v katerem se določi tudi število klasičnih sort oziroma klonov vinske trte in odpornih sort ter tolerantnih podlag v preizkušanju, skupaj z lokacijami preizkušanja. Kriterij, ki se pri tem upošteva, je primernost gojenja vinske trte v naših okoljskih razmerah in možnost širjenja določene sorte z vinogradniško-vinarskega stališča glede na namen njene uporabe.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število preizkušenih sort, klonov in podlag z večjo odpornostjo proti boleznim in manjšo občutljivostjo za stresne razmere, ki prispevajo k višji kakovosti pridelka grozdja in vina;
- seznam sort, klonov in podlag, ki so prilagojene za pridelavo v posameznih vinorodnih deželah Slovenije in so na novo vpisane v trsni izbor;
- število sort namiznega grozdja, ki so bile uvedene v pridelavo.

2.3 Tehnologije pridelave**Cilji:**

1. optimalne tehnološke rešitve za pridelavo slovenskih klonov vinske trte;
2. optimalne tehnološke rešitve za pridelavo namiznih sort grozdja;
3. zniževanje stroškov pridelave;
4. izboljšanje kakovosti pridelka grozdja in vina;
5. prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in k prilagajanju podnebnim spremembam;
6. prispevanje k trajnostnemu upravljanju naravnih virov (voda, tla, zrak);
7. krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti pridelovalcev.

Podrobnejše naloge:

1. izvajanje tehnoloških poskusov na slovenskih klonih vinske trte;
2. preučevanje sortne agro- in ampelotehnike s ciljem zmanjševanja stroškov pridelave grozdja: modificirane gojitvene oblike, vrednotenje vpliva postopkov strojne obdelave na količino in kakovost pridelka;
3. vpliv različnih obremenitev trte (redčenje grozdja) na vsebnost aromatičnih spojin v grozdju in vinu ter na senzorično kakovost vina;
4. izvajanje tehnoloških poskusov z novimi podlagami, ki naj bi izkazovale večjo toleranco za abiotске strese, kot so suša, vročina in tudi zakasnitev zorenja grozdja;
5. postavitve primerjalne študije izvorno različnih klonov iste sorte (na primer 'Chardonnay', 'Sauvignon');
6. posodobitev tehnologije ekološke pridelave;
7. iskanje novih tehnoloških rešitev z namiznimi sortami;
8. vključevanje tehnoloških ukrepov, ki zmanjšujejo obremenitev okolja s fitofarmaceutskimi sredstvi;
9. sodelovanje v okviru morebitne vzpostavitev vzorčnih demonstracijskih vinogradov, opremljenih z digitalnimi orodji.

Metode dela:

Metode se opredelijo v letnem programu dela.

Kazalnika za doseganje ciljev:

- število tehnoloških navodil oziroma priporočil za pridelavo slovenskih klonov vinske trte;
- število tehnoloških navodil oziroma priporočil za pridelavo in predelavo različnih sort, vključno s sortami namiznega grozdja.

2.4 Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala**Cilji:**

- zagotavljanje baznih cepičev potrjenih slovenskih klonov vinskih sort za slovenske trsničarje;
- zagotavljanje baznih podlag za slovenske trsničarje;
- zagotavljanje baznih trsnih cepljenk potrjenih slovenskih klonov za slovenske trsničarje.

Podrobnejše naloge:

1. pridelava in zagotavljanje baznega razmnoževalnega materiala – cepiči, podlage, trsne cepljenke;
2. vzdrževanje izvornega in baznega materiala klonov in podlag v rastlinjaku in matičnem nasadu;
3. zagotavljanje izpolnjevanja pogojev za bazne matične nasade in bazne trsnice;
4. dodatna zdravstvena kontrola in laboratorijska testiranja na različne viruse in podobne bolezni;
5. izvajanje metode razmnoževanja slovenskih klonov s tkivnimi kulturami;
6. zdravljenje trt za potrebe razmnoževanja in ohranjanja virusov prostih matičnih trt – mikrografting ali mikrocepljenje.

Metode dela:

Metode se natančneje opredelijo v letnem programu dela.

Kazalnika za doseganje ciljev:

- število izhodiščnega baznega razmnoževalnega materiala vinske trte – cepičev, podlag in trsnih cepljenk;
- število klonov iz tkivnih kultur.

3 PODPORA NALOGA: STROKOVNO TEHNIČNA KOORDINACIJA V VINOGRADNIŠTVU**Cilji:**

- izvajanje strokovno-tehnične koordinacije in vodenje javne službe v vinogradništvu;
- prenos znanja do javne službe kmetijskega svetovanja in pridelovalcev;
- ohranitev sodelovanja z drugimi javnimi službami na področju kmetijstva (še posebej z javno službo zdravstvenega varstva rastlin, kmetijskega svetovanja in gensko banko) in z nevladnimi organizacijami;
- vzpostavitev sodelovanja s konzorciji v okviru intervencije iz strateškega načrta skupne kmetijske politike (IRP 38);
- poenotenja grafične podobe spletne strani javne službe v vinogradništvu s preostalimi stranmi javnih služb.

Podrobnejše naloge:

1. strokovno vodenje in tehnična koordinacija javne službe v vinogradništvu;
2. usmerjanje in strokovna podpora pri posameznih strokovnih področjih;
3. priprava letnega programa dela javne službe v vinogradništvu in poročila o delu javne službe v vinogradništvu ter spremljanje njegovih ciljev in kazalnikov, spremljanje ter analiziranje stanja na področju dela javne službe v vinogradništvu;

4. sodelovanje z ministrstvom in drugimi ministrstvi pri pripravi nacionalne strategije ter notranje zakonodaje na področju dela javne službe v vinogradništvu;
5. sodelovanje pri oblikovanju prednostnih nalog javne službe v vinogradništvu in drugih javnih služb v pristojnosti ministrstva v povezavi s Programom razvoja podeželja in drugimi podporami ministrstva, Nacionalnim akcijskim programom za doseganje trajnostne rabe fitofarmaceutskih sredstev, ciljnim raziskovalnimi projekti in drugimi projekti, ki jih sofinancira ministrstvo;
6. sodelovanje z javno službo kmetijskega svetovanja in javno službo zdravstvenega varstva rastlin, znanstvenoraziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji in pridelovalci, skupinami in organizacijami pridelovalcev oziroma njihovimi združenji ter drugo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami ter vključevanje njihovih potreb v programe dela javne službe v vinogradništvu;
7. izvajanje oziroma koordinacija usposabljanj in prikazov poskusov iz nalog javne službe v vinogradništvu in njihovih rezultatov kmetijskim svetovalcem, tehnologom podjetij in pridelovalcem;
8. pripravljanje in izvajanje strokovnih posvetov na področju dela javne službe v vinogradništvu in objavljane informacijskega materiala v medijih;
9. sodelovanje v strokovnih delovnih skupinah za posamezna področja v kmetijstvu;
10. sodelovanje na drugih strokovnih srečanjih na mednarodni, državni in lokalni ravni;
11. vključevanje vsebin iz dejavnosti javne službe v vinogradništvu v primarno in sekundarno raven izobraževanja ter sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami, tako da se dijakom in študentom omogoči opravljanje prakse.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število opravljenih koordinacijskih nalog (navodila, sestanki, analize, predlogi);
- število strokovnih objav, izvedenih strokovnih predavanj za kmetijske svetovalce in pridelovalce ter drugih oblik prenosa znanja do uporabnikov, kot so sodelovanje z mediji, dnevi odprtih vrat za strokovno in širšo javnost;
- vzdrževanje spletne (pod)strani s strokovnimi informacijami in rezultati, ki so plod dela javne službe v vinogradništvu;
- obseg vključenosti teh vsebin v izobraževalne programe;
- obseg sodelovanja z nevladnimi organizacijami.